

dit echter niet vermoeden, dat van meespreken de kerk altoos redden.

uitkomen dat de ontzied wordt, laat tot vervall...

die we hier korte, dat men in de minkunde...

en lezers tot een ellen, en eerlijk...

gen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

ze bekennen, dat niet één enkele band hunne overtuiging aan dit Kerstfeest bindt.

En als dan toch de moderne leiders zich een Kerstfeest meevieren, en zelfs voor hun Zondagscholen een pretje van maken, dan is hier reclame in de superlatief aanwezig, en zelfs reclame van den meest onbeschaamd aard.

Want of ge nu al zegt, dat ge die arme kinderen een genoeglijk middag wilt bezorgen, en dat ge reeds vroeg die kinderen aan Jezus als uw ideaal wilt verbinden, houdt het ons ten goede, maar dat zijn al te gader praaties voor de vaak.

Dat alles kunt ge evengoed buiten Kerstfeest doen en buiten het Zondagschoollokaal, en dan zoudt ge eerlijk, dan zoudt ge oprecht zijn.

Nu niet. Of wat zoudt ge er van zeggen, als wij op Maria heneivaart een soortgelijk feest voor Roomsche kinderen gingen aanrichten, zeggende, dat het zoo zoet is, die kleinen gelukkig te maken, en dat het zoo veredeld werkt, zoo ge hun vroeg eerbied inboezemt voor het ideaal van de vrouw?

Ge zoudt ons gedrag verfoeien, niet waar?

En toch, wat doet zij zelven anders, dan door misleiding vooral de lagere volksklasse naar uw kant trekken?

Reclame voor Squah-olie en prairie-water, stuit u soms reeds tegen den borst.

Maar, geloof ons, reclame gelijk zij ze in het heilige drijs, wekt erger weerzin.

Iets, wat tevens aan het adres van de Kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

geen tijd slechts noemen.

stijf niet aan de Theologische plaats, en deze...

kerk. Cour. gezegd zij, die als altoos ook nu in de handen klapt van schilt, dat de...

Uit de Pers.

Nu we het stuk van Ds. Westerbeek van Eerten uit het Tijdschrift voor Geref. Theologie overnemen, kan het zijn niet hebben, onze lezers ook voor te leggen, wat Ds. Kouwenhoven hier in de Basiss op antwoordt.

We lezen daar:

Aan den WelEerw. ZonOol. Heer Ds. J. J. WESTERBECK VAN EERTEN te Mijdrich.

Waarde Broeder!

Van Uwen uitgever, den heer Pannhuyt te Amsterd., ontvang ik ter inzage het Januari-nummer van uw Tijdschrift voor Geref. Theologie, en las daar met belangstelling uw artikel over »Wedergeboorte en Doop». Mijn belangstelling was echter bijna in schrik zijn overgegaan, omdat ik weldra de stoute bewering vond (pag. 5): »of ge moet, wilt ge in uw Bejehenis Gereformeerde wesen, de onderstelling aanvaarden, dat wie gedoopt is, te wedergeboorte of ge moet »planden langer onder de Gereformeerde vlag te wesen.»

1) Want ge moet weten, dat ik er prijs op stel, in mijne gemeente als Gereformeerde leeraar te worden erkend, en dat ik toch de onderstelling niet aanvaard, dat wie ik doop, is wedergebooren. Volgens U verheft ik hiermee het recht »langer onder de Gereformeerde vlag te wesen» ik zeg mij dus in mijn geen reeds door kerkeraden en classen gecensureerd als onjuist. Vandaar mijn schrik! Wel troostte mij de gedachte, dat ik de eenige leeraar dan niet zou zijn, die gecensureerd moet worden; maar toch, omdat het de eerste maal niet is, dat zoodanig stout beweren publiek wordt uitgeproken, begon ik te vrezen, dat dit inderdaad de overwegende meening in de Geref. kerken zou worden, en dat ge, dat ge voortaan over opvatting aan de voorstanders eener andere meening hun recht tot ambtsbediening zullen gaan betwisten. En daarmede, waarde Broeder, heb ik ernstig bezwaar; omdat ik beweet, dat noch in de H. Schrift, noch in de Geref. bejehenis-schriften, noch in het Doopformulier de leer staat, »wanneer gij, leeraar, een kind doopt, moet gij vooronderstellen, dat dat kind wedergebooren is, en dat ik U toe, dat ge citaten uit Geref. Schrijvers zijn aan te halen, (zels veel sterkere, dan die Gij noemt) waarin uw doopopvatting steunt vindt. Maar immers, Gij zult evenmin lust hebben als ik, om de Geref. schrijvers onvoorwaardelijk als normatief voor uw prediking en Sacramentsbediening te aanvaarden.

Dat de H. Schrift voor uw gevoelen geen grond geeft, bewijst uw eigen artikel, waarin Ge U op niet één Schriftwoord beroept; en dat zoo toch een Geref. leeraar het allerleest doet, wanneer hij er mogelijkheid toe zag.

Maar de Bejehenis-schriften dan? Gij beroept U op Art. 17 van den eersten der Dordtsche Canones, waarin echter bijlignen uw eigen aanhaling in de eerste van den Doop geen plaats is, en niet gehandeld wordt van de uitwerking der Doopelingen in het algemeen, maar van de verkiezing der Verbonds-kinderen, »welke God in hunne kindheid uit het leven roept». Van de Verbondskinderen, die God niet in hun kindheid wegneemt, en dat zijn toch de meesten, spreken hier de vaders niet.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

De Catechismus niet niet opzettelijk de vraag: »Zal men ook de jonge kinderen doopen?» en geeft daarvoor meer dan één bondige reden, wijzende op de Verbondsvoorwaarden, van oors den kinderen der gemeente toegezegd; zonder zich echter te wagen aan de leer, dat heiligen aan die kinderen »niet minder dan aan de volwassenen toegezegd wordt», nu juist in dat zeer korte levenstijdperk, dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt, en dat de Doop niet aan de kinderen, maar aan de volwassenen toegezegd wordt.

noemde Deputaten voor de Hulpbehoevende kerken, berichten aan de Gereformeerde kerken, dat zij zich hebben vereenigd en een aanvang gemaakt met de behandeling der hun toevertrouwde belangen.

Zij noodigen alsnu de kerken uit, gedachtig aan den nood der hulpbehoevende zusters, daartoe inzamelingen te houden, waarvan hetgeen van de eigen Classis en Provincie mocht kunnen afgezonderd worden, bestemd worde voor de Algemeene kas.

Het voor de Algemeene kas bestemde bedrag kan gezonden worden aan den ondergeteekende Penningmeester.

Naar het door de Generale Synode dienaangaande bepaalde, kunnen de kerken die ondersteuning wenschen, eerst dan voor hulp in aanmerking komen bij de Algemeene kas, nadat gebleken is, dat zij zelve deden wat zij konden, de Classis naar vermoogen bijstond, en ook de Provincie hulp verleende.

Dat de liefde dringe tot bijstand in den nood, naar den regel van 2 Kor. 8, opdat de kerkedienst overal behoorlijk onderhouden worde tot stichting en opbouw der gemeente des Heeren.

De Deputaten voor de Algemeene kas voor de Hulpbehoevende kerken, B. VAN SCHIEUEN, Voorzitter, A. W. VAN BEERCK CAKOREN, Secretaris-Penningmeester.

Jan. 1893.

Buitenland.

Deutsche Reich. Toestand der Evangelische kerk in Berlin.

De berichten die uit Berlin tot ons komen, geven den indruk dat men in Pruisen's hoofdstad op den goeden weg is om althans eenig mate in den geestelijken nood der steeds aangroeiende miljoenenstad te voorzien. De Stads-Synode heeft een »positive» meerderheid gekregen; de beide kerkelijke hulpvereenigingen bouwen nieuwe kerken en zorgen er voor dat herderlijke arbeid plaats heeft; het getal predikanten werd vermeerderd; ook worden nieuwe kerkgebouwen gesticht of oude verbouwd. Maar men vergeet dat jaarlijks de bevolking van Berlin met 50-60,000 zielen toeneemt, terwijl de 3 pCt. van de staatsbelasting, die geheven worden tot bouwen van kerken, niet voldoende zijn om een bevestigend aantal kerken te doen verrijzen.

Nu is in 1891 door de regering het plan om vier miljoen mark te leenen, teneinde nieuwe kerken te bouwen, goedgekeurd. Had men toen maar dadelijk de zaak doorgezet, dan was men nu al een eind verder. Doch nu is onlangs in een proces van de St. Johanneskerk tegen de burgerlijke gemeente door den bevoegden rechter uitgemaakt dat de burgerlijke gemeente volgens de Konstitutional ordening van 1873, verplicht is, met toereikende kerkgebouwen te vergoeden. Nu heeft men gedacht, dat wanneer men geld ging leenen voor het bouwen van kerkgebouwen, de stad Berlin zich aan hare verplichting zou onttrekken. Daarom werd door de Stads-synode met 117 tegen 112 stemmen besloten, om de bouwplannen voorloopig uit te stellen, teneinde in dien tijd te onderzoeken, hoe men de burgerlijke gemeente dwingen kon aan hare verplichting te voldoen. Zoo zal er dan waarschijnlijk van het bouwen van nieuwe kerkgebouwen en van het vergoeden en verbeteren van oude bedehuizen weinig komen. Dit vinden wij te betreuren. Edoch, het is in Duitschland gewoonte alles, ook op het terrein van de kerk, van de overheid te verwachten.

Een voorstel van den heer Schröder om, al had men geen nieuwe kerkgebouwen, dan toch nieuwe gemeenten te vormen, vond geen bijval, al vierde voorsteller ook zeer terecht aan, dat een nieuwe gemeente niet door doode steenen maar door de leden gevormd wordt. De meerderheid der synode was van gevoelen, dat de vorming van nieuwe gemeenten of parochies der stad wel eens kon ontlaan van de verplichting, om bijdragen voor het bouwen van kerken te geven.

Waarom gaat men er niet toe over om, terwijl deze zaken hangende zijn, noodkerken met geringe kosten te stichten. Terwijl men procedeert en rekent en nog eens rekent, verdwijnt het volk steeds meer, en sterven er jaarlijks duizenden bij duizenden, die door hunne kerk verwaarloosd zijn, al werden ze ook door haar gedoopt.

— Beweging tegen het heffen van biechtgeld in de Lutherse kerken van Beieren.

Hoeveel er in de Lutherse kerken overgebleven is dat aan Rome herinnert, blijkt uit de omstandigheid dat in Beieren de Lutherse predikanten van de avondmaalsgangers »biechtgeld» ontvingen, bij wijze van emolumenten bij hun dikwijls gering tractement. De Beierse diocesaan-synoden hadden verleden jaar het volgende voorstel van het hoogste kerkbestuur te bespreken: »Het wordt over het algemeen toegegeven, dat in den tegenwoordigen tijd de ambtelijke herderlijke zorg meer op den voorgrond behoort te treden. Het behoort dus tot de hoofdtaken van den tegenwoordigen tijd om de herderlijke zorg een vrijen baan te bereiden en de hindernissen, zoo dit mogelijk is, uit den weg te ruimen. Velen zijn van meening dat de bestaande instelling van het z.g. biechtgeld voor de herderlijke zielzorg een belemmering is, zoo wel intensief als extensief. Daarom ontstaan de volgende vragen: 1. Wordt het biechtgeld inderdaad en overal waar het ingevoerd is, bevonden, te zijn een benauwung voor den predikant, en een bezwarende last voor de leden der gemeente die ten avondmaal gaan? 2. Is het wenschelijk dat het biechtgeld overal afgeschaft worde? Hoe kan, indien men deze vraag toestemmend beantwoorden moet, de stoffelijke schade, die de predikanten daardoor lijden, worden goedgemaakt? 3. Er zijn vele gemeenten waar het geven van biechtgeld geen gewoonte is. Waar men wel biechtgeld betaalt, geschiedt dit op verschillende wijzen. In sommige gemeenten leggen de avondmaalsgasten bij het ontvangen van het sacrament hun »biechtgroschen» op het altaar. In andere gemeenten is de heffing van het biechtgeld met de biecht handeling verbonden, hetzij dat het offer bij de aanmelding tot biechten gegeven wordt, hetzij dat men het na ontvangen absolute schenkt. In de steden laat men zich aanmelden en zendt daarbij de gebruikelijke gratificatie aan den predikant. In menig dorp wordt de zaak van het biechtgeld op een bepaalden dag in het jaar in orde gebracht; de nieuwjaarsgeschenken in vele steden zullen wel in een historisch verband daarmede staan. Nu hebben sommige predikanten in het nemen van biechtgeld geen bezwaar, omdat zij daarin

het dankoffer der gemeente zien aan den predikant gebracht. Anderen meenen dat het biechtgeld een wettig middel is om den predikant van levensonderhoud te voorzien, terwijl wederom anderen van oordeel zijn, dat wanneer de gemeente geen aanstoot neemt aan het geven van biechtgeld, de leeraar dit ook niet behoeft te doen.

Maar er zijn ook leeraars die zich bezwaard gevoelen door het biechtgeld; wanneer zij de vermaning doen uitgaan om gezet gebruik te maken van 's Heeren Avondmaal dan is het dat velen daarom denken, dat deze vermaning enkel geschiedt opdat de beurs van den predikant gevuld worde. Zelfs zijn sommige gemeenten in het geven van de »biechtgroschen» een betaling van de absolute of van het genoten Avondmaal. Geen wonder dat 10 van de 34 diocesaan synoden het ontvangen van biechtgeld voor benauwend voor den predikant hebben verklaard.

In de dorpen is het geven van een offer bij de »biecht» gelijk de Lutherse die verstaat niet bezwaard. Men weet niet beter of het behoort zoo, en het is zeldzaam dat het sacrament des Avondmaals veracht wordt, om het offer dat daarbij behoort gebracht te worden.

In de steden blijven sommige menschen, die gewoon waren bijv. 50 Mark te geven, wel van het Avondmaal weg, omdat zij niet meer in staat zijn, dit geld te offeren. Het is daarom gewenscht dat dit offer wegvalle want ook op het platteland, zal het geven van biechtgeld in geen geval het bezoeken van het Avondmaal bevoornden.

Maar hoe de middelen te vinden om de predikanten schadeloos te stellen? Sommigen willen meer tractement van den Staat zien te krijgen; anderen zoeken heil bij een hoofdelijken omslag. Men schijnt niet op de gedachte te kunnen komen, dat men ook kan beproeven de middelen der kerken door vrijwillige offers te versterken.

Rusland. Plannen tot vereeniging der Grieksche en Roomsche kerken.

Het is meermalen uitgesproken, dat de tweede helft der negentiende eeuw niet een kerkelijk opzigt zich kenmerkt door allerlei pogingen die in het werk gesteld worden, om de onderscheidene kerken te vereenigen. Althans in de Protestantse wereld zijn pogingen genoeg aangewend om de verstrooide krachten te verzamelen en de eenheid van het lichaam Christi te openbaren; pogingen die slechts ten deele konden slagen, maar ook meermalen mislukten.

Doch ook de paus schijnt vervuld te zijn van vereenigingsplannen. Hij wil, naar verluidt, een vereeniging met de Grieksche kerk tot stand brengen. Reeds wordt gemeld dat hij het bezoek van een der grootvorsten op het Vaticaan een volledige regeling der vereeniging is tot stand gebracht. Dit bericht loopt zeker te ver vooruit. Doch zeker is het dat de staat van zaken op staatkundig gebied wel geschikt is om een toenadering tusschen den paus en het hoofd der Grieksche kerk te bewerken. Immers heeft de paus zich opgeworpen als beschermder der Fransche republiek; tusschen Frankrijk en Rusland is een verbond gesloten of wordt dit gezocht. Wanneer nu de paus de derde is in dien bond, die zijn vleugelen over beide kan uitstrekken, dan is de macht van het zichtbare hoofd der Roomsche kerk zeker verhoogd en ten andere stond dan tegenover de macht van het drievoudig verbond tusschen Duitschland, Oostenrijk en Italië een aaneengesloten macht, die kon uitwerken dat Italië genoodzaakt werd om het wereldlijk gezag van den paus te herstellen.

Het offer dat de Russische keizer dan zou moeten brengen is zeker groot, want een vereeniging met Rome beduidt niet, dat de paus den Russischen keizer erkent als hoofd der kerk, maar dat de keizer zich buigt onder de opperhoofde van den Roomschen paus. Doch wanneer daarmede een groot staatkundig doel te bereiken is, zal men gaarne de bittere pil, nadat zij eerst verguld werd, willen slikken. Men zegt dat de paus aan den arbeid is om den encycieliek te schrijven, waarin hij de verhouding der beide groote kerken en de middelen om die bij elkander te brengen, bespreken wil. Ook beweert men dat de bemiddeling van den Franschen en Russischen gezant te Konstantinopel is ingeroepen om den oekumenischen patriarch der Grieksche kerk over de vereeniging te polsen.

De men in deze richting arbeid, wordt waarschijnlijk doordat bisschop Strozsmayer, de bekende voorvechter voor het vereenigingsplan, in den laatste tijd zich dapper weet om zijn lievelingsdenkbeeld ingang te doen vinden. Volgens de jongste berichten is de procureur der Heilige Synode Pobedonoszew voor de vereeniging gewonnen; althans plotseling is deze invloedrijke onderwijzer van den Russischen keizer zoo ruim van hart geworden, dat hij den kardinaal Vannatelli in een brief heeft vermaand, om alle »kleingeestige geloofsverschillen» te laten varen.

De vaticaanische pers is schijnbaar omtrent dat onderwerp nog niet een van zin. Maar de Monteur de Rome, een orgaan dat tegen de vereeniging heet te zijn, neemt een artikel over van een Russisch blad, volgens hetwelk minister Trikupis moet verklaard hebben, dat een vereeniging tusschen de oostersche en westersche kerk, in 't belang van het Katholicisme zeer gewenscht is.

Ook uit Frankrijk kwamen stemmen voor de vereeniging. Op de Katholieke dag te Rijsel gehouden, sprak men ook den wensch uit, dat de Roomsche en Grieksche kerken vereenigd zouden worden. Wel werd in een te Lemberg verschenend blad, tegen de besluiten van de Rijselsche vergadering geprotesteerd, doch wij meenen dat de daarbij gegeven vermaning, om de politiek niet in de zaken van de godsdienst te mengen, niet zal worden opgevolgd.

De Minister van Eeredienst heeft bevolen dat voortaan in de Evangelische volkscholen der Deutsche kolonisten alle vakken in de Russische taal zullen onderwezen worden; alleen het godsdienstonderwijs zal nog in de Deutsche taal mogen gegeven worden. Vroeger werd in die scholen de Russische taal in het geheel niet onderwezen. Later werd ook het Russisch een leervak. Het opkomend geslacht leerde zooveel van de Russische taal als noodig was om aan de militie te kunnen voldoen.

Daar in de Lutherse kerken in het Duitsch gepredikt en gecatechiseerd word, zal die kerk er voor te zorgen hebben dat de jeugd de Deutsche taal zal blijven verstaan. Het is opmerkelijk dat in een provincie van Zuid-Rusland, van de 76 volkscholen, 70 Deutsche scholen gevonden worden. Dit wil zeggen, dat in alle dorpen waar Deutsche kolonisten wonen, scholen gevonden worden, terwijl in de dorpen met uitsluitend Russische bevolking er slechts

hier en daar een school bestaat. De regering van Rusland hoopt op deze wijze de Deutsche kolonisten tot de Grieksche kerk te brengen.